

Czarnecki, Benedykt

Plan zagospodarowania przestrzennego zespołu jednostek osadniczych Płocka

Notatki Płockie 30/1-122, 45-55

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Plan zagospodarowania przestrzennego zespołu jednostek osadniczych Płocka

1. PROBLEMATYKA PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO

Człowiekiem cywilizowanym jest ten, kto przewiduje skutki swej obecnej działalności. Wraz z przezornością rodzi się bowiem cywilizacja. Nasze jutro powstaje w dniu dzisiejszym — z obecnej pracy i jej efektów. Podobnie jak w rolnictwie tak i w życiu każdego człowieka — co posieje wiosną, wypracuje latem, to zbierze jesienią — jako owoc wychowania oraz przede wszystkim swych własnych dokonań.

Powyższe zasady dotyczą zarówno pojedynczych ludzi jak i całych zespołów oraz narodów.

Odkąd istnieją zorganizowane społeczności ludzkie zawsze występowała konieczność urządzenia i porządkowania przestrzeni dla potrzeb społeczno-gospodarczych i estetyczno-kulturalnych człowieka.

Chodziło z jednej strony o optymalne zabezpieczenie jego potrzeb bytowych w powiązaniu organizacyjno-społecznym z innymi ludźmi oraz z drugiej — o jego potrzeby duchowe — estetykę, kulturę, porządek i ład przestrzenny oraz dostosowanie realizowanych budowli do warunków środowiska naturalnego.

Świadczą o tym piękne — budzące zachwyt relikty przeszłości — dawne budownictwo regionalne wsi, czy ocalałe zespoły staromiejskie oraz niestety nieliczne obiekty architektoniczne i zespoły współczesnej urbanistyki, które giną w masie realizowanych standardowo bloków.

Problemem kształtowania przestrzeni zajmuje się planowanie przestrzenne. Pojęcie to wywodzi się z urbanistyki, czyli nauki o powstawaniu, historii oraz budowie miast. Obecnie rozumiane jest ono znacznie szerzej i obejmuje także ruralistykę (osiedla wiejskie) oraz planowanie wieloprzestrzenne (aglomeracje i zespoły miast, wyodrębnione funkcjonalnie czy geograficznie regiony, a nawet obszar całego kraju)¹.

Istota planowania przestrzennego polega na optymalnym wykorzystaniu naturalnych i nabytych, w wyniku działalności człowieka, cech terenu, w celu najlepszego zaspokojenia bieżących i przyszłych potrzeb społeczeństwa w zakresie rozmieszczenia sił wytwórczych, osadnictwa i wszelkiego rodzaju urządzeń usługowych.

Ustawa o planowaniu przestrzennym wyodrębnia plany krajowe, regionalne i miejsko-

we (ogólne — dla poszczególnych miast czy gmin oraz szczegółowe — dla wyodrębnionych części — fragmentów tych jednostek)².

Planowanie przestrzenne jest procesem ciągłym. Polega na kształtowaniu przestrzeni w sposób konsekwentnie prowadzący do osiągnięcia pożądanego rozwoju. Cele te określa się w następujących kategoriach:

- 1) poprawy jakości życia społeczeństwa,
- 2) prawidłowego kształtowania środowiska dla człowieka i dla zachowania równowagi przyrodniczej,
- 3) ochrony dóbr kultury,
- 4) zwiększenia efektywności procesów gospodarczych,
- 5) podnoszenia zdolności obronnych oraz uwzględnienia zabezpieczeń przed klęskami żywiołowymi.

Plany mogą również zawierać wskazania dotyczące sposobów działania podmiotów gospodarujących, właściwych z punktu widzenia osiąganego celu. Określenie celów rozwoju układów przestrzennych oraz uwarunkowań i sposobów osiągania tych celów stanowi podstawę formułowania rozwiązań w planach.

2. CELE I ZADANIA PLANU OGÓLNEGO MIASTA

Miejscowy plan ogólny określa przyrodnicze, społeczne, ekonomiczne, kulturowe i krajobrazowe warunki przestrzennego zagospodarowania miasta oraz cele i zasady polityki przestrzennej, a w szczególności ustala warunki i sposoby³:

- zagospodarowania i wykorzystania gruntów,
- ochrony środowiska naturalnego i w tym zdrowia ludności,
- ochrony dóbr kultury i wartości krajobrazowych,
- kształtowania infrastruktury technicznej (uzbrojenie terenu w sieć komunikacyjną, wodną, kanalizacyjną, ciepłą, energię elektryczną, gaz itp.) oraz społecznej (placówki — służby zdrowia, nauki i oświaty, kultury, opieki społecznej),
- kształtowanie struktur przestrzennych,
- rozwiązań architektonicznych i budowlanych.

Celem planu miasta jest określenie uwarunkowań i zasad jego rozwoju dla stworzenia prawidłowych warunków życia mieszkańców oraz optymalne wykorzystanie i uwzględnienie cech i wartości środowiska naturalnego a także istniejącego zainwestowania i koncentracji środków produkcji.

Potrzeba uzyskania skutecznego narzędzia dla sterowania rozwojem przestrzennym skłoniła do przyjęcia także w przypadku Płocka formy planu dynamicznego, określającego proces rozwoju planowanej struktury funkcjonalno-przestrzennej w bezpiecznym polu manewru, uwarunkowanym barierami wynikającymi z cech środowiska, wymogów społecznych i zmiennych w czasie realiów gospodarczych.

Główną rolą planu jest zapewnienie podstaw sterowania procesami rozwoju przestrzennego przez ustalenie zasadniczych założeń i zasad dla działań operacyjnych w przestrzeni i w czasie. Działalność ta polega na:

- a) bezpośrednim działaniu planu w węzłowych sprawach przestrzennych;
- b) formułowaniu wytycznych do planów:
 - operacyjnych na kolejne etapy działań,
 - szczegółowych — dla wytypowanych jednostek strukturalnych (osiedla, zespoły produkcyjne itp.),
 - realizacyjnych — dla konkretnych zadań;
- c) podawaniu (opracowywaniu) wniosków do planów społeczno-gospodarczych (głównie wieloletnich);
- d) sterowaniu procesem likwidacji zaistniałych dysproporcji i zakłóceń w kształtowaniu całego zintegrowanego organizmu miasta wraz z jego powiązaniem z zapleczem.

Podstawowym zadaniem planu jest bowiem wewnętrznie spójne zsynchronizowanie celów i zadań jednostkowych i branżowych dla nadzrędnego celu — racjonalnego rozwoju organizmu miasta jako całości.

3. OCENA SYTUACJI OBECNEJ — ZNAMIONA PATOLOGICZNE

Urbanista tworzący plan rozwoju miasta czuje się jak lekarz badający żywą tkankę społeczną na tle szerokich uwarunkowań przestrzennych i społeczno-gospodarczych — wewnętrznych — organizmu miasta jako całości z jego złożonymi funkcjami i zewnętrznymi — z rozlicznymi powiązaniami wzajemnych zależności w stosunku do bezpośredniego zaplecza, regionu czy nawet kraju.

Życie współczesne miasta wymaga harmonijnego rozwoju czterech zasadniczych jego funkcji:

- a) produkcyjnej — zabezpieczającej zazwyczaj podstawę egzystencji materialnej jego mieszkańców;
- b) usługowo — obsługowo — technicznej (usługi bytowe, infrastruktura społeczna i techniczna) umożliwiającej właściwy standard życia ludności, a poprzez obsługę zaplecza także uzupełniającą, a często nawet główną podstawę egzystencji materialnej ludności;
- c) mieszkaniowej — stanowiącej zasadniczą bazę socjalno-społeczną niezbędną dla życia rodzin i społeczeństwa;
- d) ekologicznej — zabezpieczającej egzystencję środowiska naturalnego, w tym zdrowie i życie ludności (nieskażone środowisko, tereny dla wypoczynku i sportu oraz dla produkcji ogrodniczej, rolniczej czy leśnej).

Niedorozwój któregoś z ww. funkcji, bądź zachwianie odpowiednich proporcji ich rozwoju, wpływa destrukcyjnie na całość zintegrowanego układu miasta.

W krótkim okresie międzywojennym na podkreślenie zasługują realizacja dwóch ważnych zadań komunikacyjnych — linii kolejowej Kutno—Płock—Sierpc i mostu przez Wisłę. W zakresie przemysłu zrealizowano jednak niewiele. Zaledwie dwa niewielkie obiekty — rzeźnię i elektrownię miejską oraz rozbudowano stocznnię rzeczną. Stąd niedorozwój przemysłu hamował rozwój miasta. Efektem było bezrobocie i emigracja ludności. Płock zwany był miastem emerytów.

Za to w okresie powojennym przegięto normę uprzemysłowienia. Oprócz wielkich zakładów rafineryjno-petrochemicznych zbudowano Fabrykę Maszyn Żniwnych, Cotex, Mostostal, filię fabryki samochodów osobowych. Rozbudowano a w zasadzie zbudowano od podstaw kombinat przetwórstwa mięsnego, zakłady jajczarsko-drobiarskie i szereg innych.

W wyniku funkcja produkcyjna stała się dominującą funkcją Płocka. Przerosła możliwość rozwojowe miasta. Stała się obecnie hamulcem jego zdrowego rozwoju.

Sytuacja obecna daje jaskrawy obraz patologicznych objawów wynikających z nadmiernej supremacji produkcji nad pozostałymi funkcjami miasta. Świadczą o tym następujące dane.

- W produkcji pracuje 38,3 tys. osób tj. 64,4% ogółu zatrudnionych w mieście (optimum dla miasta o tych funkcjach i wielkości wynosi ca 30—40%)⁴.
- Kubatura obiektów produkcyjnych (nie uwzględniając zbiorników podziemnych) jest większa od kubatury całej substancji mieszkaniowej miasta, a prawie 4 razy przekracza wielkość kubatury obiektów usługowo-obserwacyjnych⁵.
- Tereny przemysłowo-składowe zajmują ponad 920 ha, gdy mieszkaniowe tylko 590 ha, a usługowe — 127 ha.
- Wartość majątku trwałego w infrastrukturze technicznej i społecznej Płocka stanowi zaledwie 32,5% wartości majątku trwałego w przemyśle (średnia krajowa — 73,3%)⁶.

W wyniku drenażu siły roboczej rejonu nastąpił szybki wzrost zatrudnienia i ludności miast. (W okresie 1961—80 odpowiednio 3,3 razy i 2,3 razy)⁷. Spowodowało to ogromne zapotrzebowanie na nowe mieszkania, które tylko w części zostało zaspokojone. Brak należytej troski o stare zasoby i ich masowe wypadanie z eksploatacji powoduje narastanie tragicznej sytuacji w tej dziedzinie — urbanizacja opóźniona⁸.

Przerost funkcji produkcyjnej występuje najjaskrawiej w niedorozwoju wszelkiego rodzaju usług i infrastruktury technicznej miasta — urbanizacja ułomna⁹.

Szczególnie jaskrawo supremacja produkcji odbiła się w sferze zagrożeń środowiskowych.

Jedno z najpiękniejszych miast Polski, cudownie położone nad Wisłą, ośrodek masowej turystyki o szerokich walorach wypoczynkowych zostało zaliczone do 27 obszarów wykazujących najwyższy stopień skażenia środowiska w Polsce.

Trzeba sobie jasno zdawać sprawę z tego, że bez rozwoju przemysłu nie byłoby tak wielkiego wzrostu miasta. Płock liczyłby najwyżej 70 tysięcy, a nie dochodził do 120 tys. mieszkańców. Jednakże ostateczny czas, aby nagromadzony potencjał produkcyjny zaczął procentować, dawał wymierne korzyści podmiotowi działania — miastu. Likwidując szerokie skażenia środowiska i dotując rozwój zaniedbanych elementów niezbędnych dla życia miasta i dla własnych potrzeb.

Przemysł płocki ma znaczenie ogólnokrajowe, w niewielkim stopniu służy miastu. Stąd tak ważny jest jego udział w dotowaniu potrzeb ogólnych, w myśl ustalonych centralnie zasad koordynacji inwestycji, czy w opłatach „klimatycznych”. Szczególnie dotyczy to infrastruktury technicznej (komunikacja i transport, woda, kanalizacja, ciepło), a także innych dziedzin.

4. OCENA OBECNEGO UKŁADU PRZESTRZENNEGO

Do 1980 r. miasto rozbudowywało się koncentrycznie wokół swego historycznego centrum, które stanowi rejon Starego Miasta — głównie po prawej stronie Wisły.

W obszarze zainwestowania wyodrębniają się rejony i osiedla o zróżnicowanych funkcjach i różnorodnej zabudowie, których stan i wymogi racjonalnego funkcjonowania stwarzają odrębne uwarunkowania.

a) Centralną część organizmu miasta tworzą istniejące osiedla mieszkaniowe ukształtowane wokół historycznego Śródmieścia, a mianowicie:
— od zachodu: Dobrzyńska i Skarpa B,
— od północy: Tysiąclecia, Łukasiewicza, Dworcowa,
— od wschodu: Międzytorze, Wyszogrodzka i Górna.

Tereny mieszkaniowe ograniczone są naturalnymi barierami — jarem Brzeźnicy na zachodzie, doliną i korytem Wisły na południu, terenami zakładów przemysłowych i kolejowymi na północy, jarem na wschodzie — wyraźnie oddzielającym tereny nowoprzyłączone.

Tereny te wymagają uzupełnienia urządzeniami obsługi ludności, modernizacji i porządkowania. Szczególnym przedmiotem troski tego obszaru jest zły stan techniczny Śródmieścia, które wymaga przebudowy i modernizacji, licznych wyburzeń oraz doinwestowania w zakresie niezbędnych usług lokalnych (szczególnie z zakresu infrastruktury technicznej) oraz usług ogólnomiejskich i wojewódzkich niezbędnych dla miasta o tej wielkości i rozlicznych funkcjach.

W centralnej części miasta, szczególnie w Śródmieściu, w ramach zabudowy mieszkaniowej występują także liczne stare zakłady prze-

mysłowe wymagające przeniesienia na inne tereny.

Zlokalizowany tu zespół staromiejski do rewaloryzacji oraz wysoka Skarpa wiślana wymagają odrębnego traktowania, z uwagi na wymogi konserwatorskie i ich zagrożenie przez Wisłę.

b) Na północy występuje koncentracja zakładów przemysłowych Płocka (MZRIp, Fabryka Maszyn Żniwnych i inne). Wytwarza się tu wielka dzielnica przemysłowo-składowa w oparciu o stację towarową PKP Płock-Trze-powo.

Wymaga ona uporządkowania i rozwinięcia swej funkcji z wyeliminowaniem z tego obszaru budownictwa mieszkaniowego. Niezbędne jest także usprawnienie układu komunikacyjnego i transportowego oraz zagospodarowanie stref ochronnych, jako izolacji od zespołów mieszkaniowych na południu.

c) Lewobrzeżne obszary miasta na południu (Radziwie) są w części przyrzecznej zagospodarowane przemysłowo (stocznia rzeczna, elewator zbożowy). Ponadto występuje tu niska, nieuporządkowana zabudowa jednorodzinna.

— Wadliwe lokalne warunki budowlane i groźba powodzi wymaga trwałego zabezpieczenia przeciwpowodziowego.

d) Na zachodzie miasta, za jarem Brzeźnicy, występuje niewielki zespół zabudowy jednorodzinnej oraz obiekty wojewódzkiego szpitala.

Po 1981 r. w wyniku przyłączenia do miasta nowych terenów na wschodzie, następuje intensyfikacja budownictwa na tym obszarze, szczególnie w Podolszycach.

Oceniając obecny układ przestrzenny miasta należy mieć na uwadze poważne utrudnienia fizjograficzne, jakie tworzą — ruchoma skarpa, rzeka, jary, wąwozy i tereny zagrożeń powodziowych na południu. Także zbyt bliska lokalizacja Petrochemii, która wg założeń miała mieć mniejszy przerób ropy i gwarantowane urządzenia ochronne.

Stąd prawdopodobnie wynikło nadmierne zbliżenie osiedli mieszkaniowych, a zwłaszcza stadionu i budynku Politechniki oraz niewłaściwe usytuowanie ogrodów działkowych, które trzeba przenosić.

Podstawowym mankamentem Płocka jest brak wykształconego Centrum odpowiadającego aktualnym i przyszłym potrzebom. Stąd niedorozwój usług ogólnomiejskich i wojewódzkich w Śródmieściu, przy tendencjach ich rozpraszania w osiedlach. Przykłady: Pewex i Cepelia — przy ul. Miodowej, Dom Technika — w końcu ul. Wieczorka, bank PKO przy ul. Tysiąclecia i inne.

Stąd pilna potrzeba opracowania szczegółowego Śródmieścia oraz konsekwentna obrona przed nową mieszkaniówką kosztem potrzebnych tu usług i zieleńców.

Także doraźne potrzeby nie mogą przesłaniać faktu konieczności zabezpieczenia terenu dla urządzenia drugiego zespołu usługowego

w Centrum Podolszyc dla ponad 50 tysięcznej wschodniej dzielnicy miasta.

5. PRZEBIEG PRAC NAD PLANEM

Ostatni „Ogólny plan zagospodarowania przestrzennego m. Płocka” został zatwierdzony w 1961 r.¹⁰ Obejmował on swymi ustaleniami rozwój miasta na okres perspektywiczny do 1980 r.

W połowie lat siedemdziesiątych, w związku z szybkim tempem realizacji inwestycji — zwłaszcza przemysłowych, zaszła potrzeba aktualizacji planu. Miejska Pracownia Urbanistyczna w Płocku podjęła w 1973 r. prace nad studium kierunkowym, przy konsultacji zespołu specjalistów z I.K.Ś. pod kierunkiem inż. S. Dziewulskiego. Zespół ten opracował w latach 1973—75 „Ekspertyzę rozwojową Płocka” stanowiącą odpowiednik planu kierunkowego miasta.

Składała się ona z trzech zasadniczych części, a mianowicie:

- z ogólnych zasad kształtowania miasta,
- z modeli konstruowania wariantów układu przestrzennego,
- z analizy porównawczej wariantów i wniosków.

a) W zakresie ogólnych zasad rozwoju ekspertyza przyjmowała:

— rozwój Płockiego Zespołu Miejskiego do 200—300 tys. mieszkańców, potem zmniejszono rozpiętość do 250—270 tys. mieszkańców;

— niewłaściwość lokalizowania tu dalszych ciężkich zakładów przemysłowych;

— utrzymanie istniejącego centrum miasta z ewentualnym utworzeniem pomocniczego centrum usługowego na wschodzie;

— zabezpieczenie sprawnej komunikacji wiążącej pasma mieszkaniowe z centrum i głównymi miejscami pracy.

b) W zakresie modeli konstruowania wariantów układu przyjęto 4 podstawowe warianty rozwoju miasta: (wschód i zachód, wschód, wschód-południe, oraz wschód-zachód-południe (we wszystkich układach występuje kierunek wschodni — B.C). W oparciu o powyższe zasady opracowano 14 wariantów pochodnych.

c) Na podstawie analizy porównawczej wariantów oraz rozważań i studiów specjalistycznych (szczególnie z zakresu wpływu przemysłu na warunki środowiska przyrodniczego)¹¹. uznano, że:

— Wariant wschód-zachód daje optymalny układ przestrzenny Płocka, ze względu na prawidłowe położenie terenów osiedleńczych w stosunku do historycznego Centrum oraz wyjątkową atrakcyjność krajobrazową terenów zachodnich. Brak jednak konkretnych danych, co do stopnia realnych możliwości ograniczenia wpływu przemysłu chemicznego, nie daje obecnie uzasadnień dla rozwoju kierunku zachodniego. Rozwój miasta na za-

chód uwarunkowany będzie zatem opowaniem szkodliwego wpływu MZRIp;

— Wariant wschodni jest bezpieczniejszy niż zachodni. Zwiększa bowiem odległości od zakładów przemysłowych, a ponadto zbliża większość terenów osiedlowych do najbliższego, dużego rejonu rekreacyjnego opartego na kompleksie leśnym i rzece Wiśle;

— Wariant południe powoduje kolizję z funkcjami Pojezierza Gostynińskiego, trudności w zaopatrzeniu w wodę, skanalizowaniu i uciepleniu tego terenu. Znaczną część obszaru po lewej stronie Wisły stanowią przy tym tereny niebudowlane (obniżenia dolinne). Stąd pozostaje możliwość sytuowania w tym rejonie niewielkich jednostek budownictwa jednorodzinnego w znacznym oddaleniu od rzeki, co wymaga sprawnych powiązań komunikacyjnych nowych osiedli z miastem.

Powyższe ogólne zasady często modelowych rozwiązań nie zostały niestety sfinalizowane w formie obowiązującego planu, z uwagi na zmiany administracyjno-organizacyjne w 1975 r. (nowe województwa) oraz prowadzone liczne prace studialne nad nadmiernie szeroko zakrojonym planem Płockiego Zespołu Miejskiego.¹²

Wymierny efekt tych prac to podjęta decyzja realizacji osiedli mieszkaniowych w Podolszycach oraz powiększenie obszaru miasta w 1981 r. o tereny na wschodzie (Podolszyce, Borowiczki).

W 1981 r. z inicjatywy resortu została podjęta eksperymentalna próba opracowania planu miasta w konwencji planu struktury.¹³ Z przyczyn technicznych i kadrowych nie została ona w pełni zrealizowana.

W 1982 r. po zmianie generalnego projektanta planu, skoncentrowano wysiłki i nasilono prace nad planem. Dało to w efekcie uzgodnienie i akceptację „Założeń do planu” (sierpień 1982 r.).¹⁴

W końcu 1982 r. poddano pod dyskusję publiczną 3 warianty koncepcji planu. W wyniku licznych narad i rozważań wybrano w 1983 r. wariant t.zw. „mieszany”, który stał się przedmiotem opracowania planu. Wariant ten był zdecydowanie preferowany w dyskusjach i akceptowany przez władze terenowe.¹⁵

Lata 1983 i 1984 wypełniły szerokie prace wykończeniowe, uzgodnienia i akceptacje dokonywane z jednostkami sąsiadującymi z miastem gmin, z władzami miasta, województwa i centralnymi.

Szczególnie czasochłonne było uzyskanie zgody resortu rolnictwa i gospodarki żywnościowej na przeznaczenie dobrych gruntów rolnych (które przeważają w sąsiedztwie zainwestowania miejskiego) na cele nierolnicze oraz akceptacja planu przez Ministerstwo Administracji i Gospodarki Przestrzennej (Resort powstał zespół koreferentów z Gdańska).¹⁶

W wyniku ww. zabiegów uzyskano poprawną formę i treść planu pozytywnie ocenionego przez Główną Komisję Urbanistyczno-Architektoniczną i akceptowanego przez Ministra Administracji i Gospodarki Przestrzennej.

6. NOWY PLAN — INFORMACJE O PLANIE I ZASADY ROZWOJU MIASTA

W końcu 1984 r. Wojewódzka Rada Narodowa w Płocku zatwierdziła „Plan zagospodarowania przestrzennego zespołu jednostek osadniczych Płocka”.¹⁷

Zasadnicze ustalenia planu zostały podane w formie graficznej i opisowej:

Rysunki planu przedstawiono na mapach:

- a) w skali 1:10 000 — plansza podstawowa;
- b) w skali 1:25 000 — zasady kształtowania struktury przestrzennej, w tym:
 - struktura funkcjonalno-przestrzenna,
 - ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego,
 - komunikacja i transport,
 - inżynieria miejska.

Tekst planu zawiera ustalenia nie dające się wyrazić w formie rysunkowej, a więc cele i ogólne założenia przyjęte do planu oraz zasady rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej i ustalenia dotyczące polityki przestrzennej. Powyższe zasady i ustalenia podawane są zarówno dla całego obszaru objętego planem jak i dla poszczególnych wyodrębnionych rejonów, jednostek strukturalnych i terenów otwartych (głównie rolniczo-leśnych). Do tekstu planu dołączono program rolniczego wykorzystania gruntów rolnych i leśnych przewidzianych na cele rolnicze do 2000 roku.

Ponadto elaborat planu (poza ww. częścią zatwierdzonych ustaleń) zawiera obszerną dokumentację planu złożoną z części opisowej i graficznej, która nie podlega zatwierdzaniu, stanowi jednak materiał pomocniczy dla planów i studiów szczegółowych w ujęciach branżowych i przestrzennych.

Dokumentacja zawiera:

- Wykaz dokumentów formalno-prawnych,
- Opis planu z bogatą częścią programową,
- Założenia do planu,
- Opracowania studialne i specjalistyczne,
- Ekspertyzy, opinie itp.

Nazwa planu — „plan zagospodarowania przestrzennego zespołu jednostek osadniczych Płocka” wskazuje, że nowe budownictwo (zwłaszcza mieszkaniowe) lokalizowane będzie nie tylko w mieście, ale także w części w najbliższym jego sąsiedztwie, w nowych osiedlach — poza aktualnymi granicami administracyjnymi miasta. Wystąpią tam także niektóre obiekty usługowo-obslugowe związane z potrzebami miasta jak: wysypisko śmieci, oczyszczalnia ścieków, ujęcia wód, zespoły budownictwa letniskowego itp.

Plan ustala kierunki rozwoju przestrzennego i społeczno-gospodarczego Płocka na okres około 20 lat oraz podaje warianty dalszego jego rozwoju po roku 2000, a więc dla XXI

wieku. Jednocześnie wyodrębnia I etap realizacji na najbliższy okres.

Zakres zatwierdzonego planu obejmuje całość zagadnień rozwojowych miasta, w ich wzajemnym naciśk położono na likwidację zaistniałych dysproporcji i zaniedbań strukturalnych powstałych w wyniku gwałtownego rozwoju miasta w latach 1961—80.

Stąd aktualny plan przyjął następujące główne zasady dalszego rozwoju miasta:

- a) Realizację szerokiego programu odbudowy i ochrony środowiska naturalnego.
- b) Ograniczanie dalszej rozbudowy przemysłu w zakresie nowych obiektów i działów produkcyjnych z wyjątkiem niezbędnych dla miasta zakładów rolno-spożywczych i usługowych. Zakaz lokalizacji przemysłu uciążliwego i stabilizację zatrudnienia w granicach 24,5 tys. osób.
- c) Umiarkowany wzrost zaludnienia (w granicach 140 tys. mieszkańców dla miasta i 155 tys. w zespole osadniczym Płocka).
- d) Stopniową poprawę standardów życia ludności w zakresie mieszkalnictwa, usług bytowych, infrastruktury społecznej i technicznej poprzez szeroki rozwój tych działów.

7. USTALENIA PLANU W ZAKRESIE UKŁADU PRZESTRZENNEGO, LOKALIZACJI MIEJSC PRACY, MIESZKALNICTWA, USŁUG KUBATUROWYCH, INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I OCHRONY ŚRODOWISKA

7.1. Układ przestrzenny miasta, założony na prawobrzeżnej wysokiej skarpie rzeki Wisły, w wyniku realizacji dzielnicy Podolszyce zaczął przekształcać się z koncentrycznego w pasmowy na kierunku równoleżnikowym względem rzeki, wzdłuż szlaku drogowego w kierunku Warszawy.

Plan przewiduje rozwinięcie tego głównego układu przez planowaną budowę nowych osiedli w Imielnicy i Borowiczkach a także w Brwilnie (na zachodzie).

W wyniku wykształcają się następujące funkcjonalne pasma o różnym rodzaju zainwestowania:

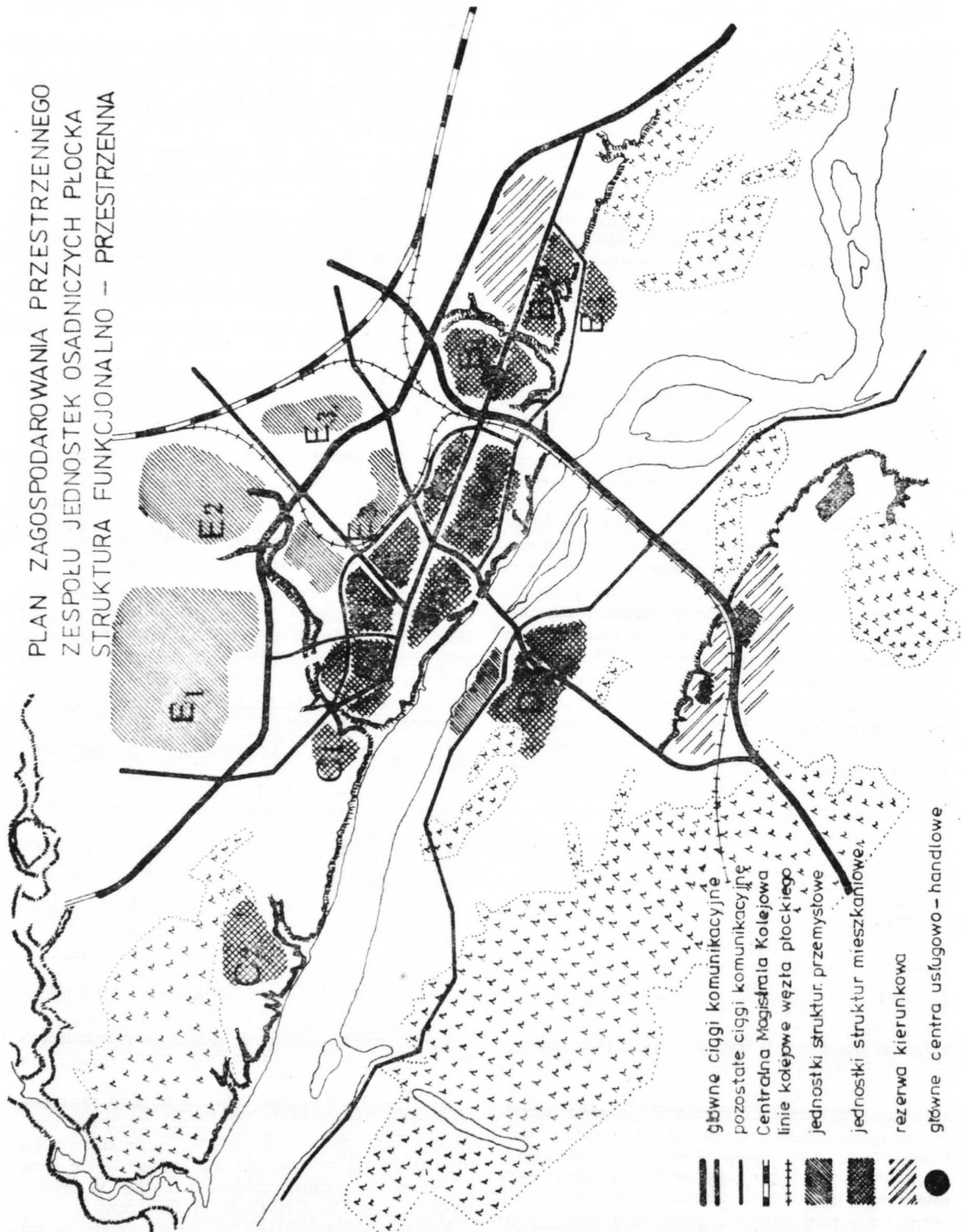
- rekreacyjne, między brzegiem Wisły a górną krawędzią Skarpy (długości około 15 km), oparte o tereny leśne na ich obrzeżach;
- mieszkaniowe, na górnym tarasie z osiedlami od Brwilna do Borowiczek i Imielnicy;
- przemysłu i komunikacji tranzytowej.

Pośrodkowe położenie pasma mieszkaniowego skraca powiązania z miejscami pracy na północy i wypoczynku — na południu.

Projektowane wprowadzenia środka szybkiego ruchu (tramwaj — trolejbus) poprzez centralne zainwestowanie pasma mieszkaniowego daje dogodne powiązania międzyosiedlowe oraz z zespołami ogólnomiejskich usług w Śródmieściu i w Podolszycach — Centrum.

Nowe osiedla projektuje się w oddaleniu od głównej koncentracji zakładów przemysłowych na północy, od której całe pasmo mieszkaniowe chronią dodatkowe, odpowiednio zaproje-

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
ZESPOŁU JEDNOSTEK OSADNICZYCH PŁOCKA
STRUKTURA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA

ktowane ciągi zieleni izolacyjnej. Przerzucenie ruchu towarowego i przelotowego z ulic mieszkaniowych na obwodnicę północną daje dalszą poprawę warunków życia ludności Płocka.

7.2. a) Największe zgrupowanie miejsc pracy zwłaszcza charakteru uciążliwego wystąpi w północnej dzielnicy (rejonie) miasta. Będzie to obszar koncentracji zespołu głównych zakładów przemysłowych, gospodarki komunalnej i magazynowo-składowej, oddzielony od zespołów mieszkaniowych na południu pasmem zieleni izolacyjnej i przebiegająca z zachodu na wschód projektowaną trasą dla ruchu towarowego i przelotowego. W rejonie tym pracować będzie około 27 tys. osób, w ramach trzech zgrupowań (jednostek strukturalnych E1—E3 — patrz mapka) a mianowicie:

- Zespół przemysłowy MZRiP (E1), gdzie wszelkie działania inwestycyjne muszą być podporządkowane nadrzędnej zasadzie zmierzającej do powstrzymania degradacji i poprawy stanu sanitarnego środowiska. W tym rejonie przewiduje się również likwidację mieszkalnictwa także hotelowego oraz ogródków działkowych;
- Zespół przemysłowo-składowy Kostrogaj-Trzepowo (E2), gdzie przewiduje się zgrupowanie zakładów bezpośrednio związanych z obsługą miasta, głównie bazy, składy i zakłady przemysłu o charakterze usługowym i ograniczonej uciążliwości;
- Zespół przemysłowy z elementami o zróżnicowanej funkcji (E3).

Do zespołów E2—E3 przewiduje się przeniesienie zakładów przemysłowych z osiedli mieszkaniowych (szczególnie ze Śródmieścia oraz z części wschodniej osiedla Łukasiewicza, środkowa część ul. Bielskiej — zakłady mięsne, jajczarsko-drobiarskie i inne).

b) Ponadto przewiduje się mniejsze zespoły produkcyjno-składowe zabezpieczające znaczną ilość miejsc pracy:

LEGENDA

- A** — REJON CENTRALNY
- A 1 — Śródmieście
 - A 2 — Dobrzyńska
 - A 3 — Łukasiewicza
 - A 4 — Dworcowa
 - A 5 — Międzytorze
 - A 6 — Wyszogrodzka — Górna
- B** — REJON WSCHODNI
- B 1 — Podolszyce
 - B 2 — Imielnica
 - B 3 — Borowiczki
- C** — REJON ZACHODNI
- C 1 — Brwilno
 - C 2 — Winiary

D — REJON POŁUDNIOWY

D 1 — Radziwie

E — REJON PÓŁNOCNY

E 1 — Mazow. Z-dy Raf. i Petroch.

E 2 — Kostrogaj-Trzepowo

E 3 — Otolińska

— Zespół produkcyjno-składowy w północnej części Podolszyc, w rejonie krzyżujących się tras komunikacyjnych — dla obsługi wschodniej dzielnicy miasta (masarnie, piekarnie, rozlewnie wód, zakłady remontowo-budowlane, magazyny, składy itp.);

— Zespół przemysłowy Radziwie-Północ związany z Wisłą (stocznia rzeczna, stocznia remontowa, zespół elewatorów PZZ, port przeładunkowy).

— Zespół przemysłowo-składowy Radziwie-Południe związany z obsługą miasta i osiedla (mleczarnia, zakład komunalny z ciepłownią) magazyny, składy osiedlowe itp.).

c) Poważnie wzrośnie zatrudnienie w działach usługowo-obsługowych co zabezpieczy miejsca pracy zwłaszcza dla kobiet. Zakłady pracy wystąpią bowiem w ramach poszczególnych osiedli mieszkaniowych. Szczególnie przewiduje się wysoki wzrost zatrudnienia w Śródmieściu (A1) za ca 10 tys. osób w chwili obecnej do ponad 16 tys. osób oraz w Podolszyczach — Centrum.

Ogółem zatrudnienie w działach usługowo-usługowych dla całego miasta wzrośnie do blisko 30 tys. osób.

7.3. Plan zabezpiecza korzystniejsze warunki mieszkaniowe ludności przez lepszą konserwację i modernizację istniejących zasobów oraz wyznaczenie nowych terenów pod budownictwo wiele i jednorodzinne w oddalonych i izolowanych (zielenią) od przemysłu i między sobą osiedlach. Ponadto przewiduje lepsze wyposażenie miasta w urządzenia usługowo-obsługowe, w tym z zakresu uzbrojenia technicznego w sieć komunikacyjną, wodociąg, kanalizację, gaz i ciepło.

Ponadto zakłada się poprawę standardu budowanych mieszkań także w zakresie ich powierzchni (do 18—20 m² p.u. na osobę).

Plan wyodrębnia 4 rejonu mieszkaniowe a wśród nich poszczególne osiedla a mianowicie:

a) Rejon Centralny — „A” w skład którego wchodzi dawne zespoły Płocka i zrealizowane wraz z budową Petrochemii nowe osiedla mieszkaniowe. Jest to teren intensywnie zabudowany.

Plan przewiduje modernizację istniejącej zabudowy, adaptację i poprawę stanu technicznego budynków, rozbudowę usług, ograniczone wyburzenia oraz rozbudowę sieci infrastruktury technicznej i społecznej zwłaszcza w Śródmieściu. Ponadto wyprowadzenie z osie-

dli mieszkaniowych do zespołów produkcyjno-składowych istniejącego tu przemysłu i innych uciążliwych zakładów.

Niewielkie rezerwy terenowe dla budownictwa plombowego i jednorodzinnego występują głównie w osiedlu A 6 Wyszogrodzka — Górna. Nie zrekompensują one potrzeb wynikających z nadmiernego przegęszczenia mieszkań i ogromnych zaległości w zakresie usług ogólnomiejskich i osiedlowych. O przegęszczeniu mieszkań świadczą wskaźniki dla niektórych osiedli jak: Dobrzyńska — 10,7 m² p.u. na osobę, Łukasiewicza — 12,7 m² p.u., Dworcowa 14,1 m² p.u.

Dodatkowym elementem ograniczającym jest sąsiedztwo Petrochemii. W związku z czym cały ten teren znajduje się w strefie szkodliwych oddziaływań tego zakładu, co zmusza do rozgęszczenia zabudowy i wzrostu terenów zielonych dla zabezpieczenia swobodnego przepływu powietrza.

Stąd przewiduje się znaczny spadek zaludnienia w tym rejonie o blisko 20 tys. osób (z 98 tys. do 79 tys. osób).

b) Rejon Wschodni — „B” tworzą tereny wiejskie niedawno (w 1981 r.) przyłączone do miasta. Stanowią one główną rezerwę dla budownictwa mieszkaniowego — wielorodzinnego na górnym tarasie i jednorodzinnego na tarasie dolnym (część południowa).

Na tym obszarze koncentrować się będzie w najbliższym okresie nowe budownictwo mieszkaniowe dla potrzeb miasta. Szczególnie w największym osiedlu Podolszyce — „B1” (ca 32 tys. mieszkańców) a także w Imielnicy — B2 (w części zachodniej głównie zabudowa jednorodzinna, w części wschodniej — głównie wielorodzinną) oraz Borowiczki — B3, głównie zabudowa jednorodzinna.

Plan przewiduje wzrost zaludnienia tego rejonu z 5 tys. do 53 tys. mieszkańców.

c) Rejon Zachodni — „C” tworzą dwie jednostki strukturalne (osiedla):

— Winiary — „C1” jednostka wielofunkcyjna z zespołem zabudowy jednorodzinnej rozbudowywanym w kierunku północnym i z zespołami ogólnomiejskiej służby zdrowia (rozbudowany szpital wojewódzki i projektowana szkoła medyczna). Ponadto wystąpią tu zespoły ogrodów działkowych i rekreacji przy Skarpie;

— Brwilno — „C2”, projektowana w sąsiedztwie miasta przy lesie nowa jednostka mieszkaniowa o zabudowie jednorodzinnej i wielorodzinnnej w formie małych domów mieszkalnych wraz z niezbędnymi usługami podstawowymi. Wielkość jej określa się na około 8 tys. mieszkańców.

d) Rejon Południowy — „D” tworzy jedno osiedle, lewobrzeżna część Płocka-Radziwia. Przewiduje się porządkowanie istniejącej tu zabudowy i niewielką rozbudowę mieszkalnictwa do ca 7 tys. osób na terenach trwale zabezpieczonych przed powodzią. Ponadto rozwój przemysłu przy Wiśle i dla potrzeb osiedla na południu, a także rekreacji (rozbudowa zespołu

sportowo-rekreacyjnego nad Wisłą i terenów POD).

e) Plan wyznacza również tereny dla budownictwa mieszkaniowego poza obszarem miasta. Oprócz Brwilna wystąpią ograniczone tereny dla jednorodzinnego budownictwa po prawej stronie Wisły — w Słupnie i Białej oraz na południu — w rejonie Gór, Górek Dobrzykowskich, Longinusa.

Niezależnie od terenów zatwierdzonych ww. planie zgodnie z Zarządzeniem Wojewody Płockiego przewiduje się lokalizację budownictwa mieszkaniowego dla ludności związanej pracą w Płocku w 15 miejscowościach podmiejskich.¹⁸

f) Na okres po 2000 roku plan przewiduje wariantowo realizację rozbudowy miasta w kierunku wschodnim po północnej stronie drogi do Warszawy lub na południu w rejonie Gór i Ciechomic.

Nie wyklucza się obu kierunków rozwoju, z tym że efektywniejsze inwestycje na południu wiążą się ściśle z realizacją drugiej przeprawy mostowej.

7.4. Usługi „kubaturowe”.¹⁹ Pełnione funkcje i dalszy rozwój miasta wymagają wraz z budową mieszkań odpowiedniego wzrostu różnego rodzaju obiektów i urządzeń usługowo-obslugowych z zakresu:

- usług bytowych (handel, gastronomia, rzemiosło);
- socjalno-kulturalnych (zdrowie, pomoc społeczna, kultura, opieka nad dzieckiem);
- nauki i Oświaty (szkolnictwo wyższe, placówki naukowe, szkoły średnie, podstawowe, przedszkola);
- administracji (publicznej, społecznej, gospodarczej, finansowej), sądownictwa;
- poczty i łączności;
- obsługi gospodarki komunalnej i mieszkaniowej;
- inne usługi.

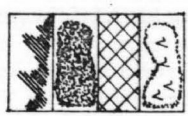
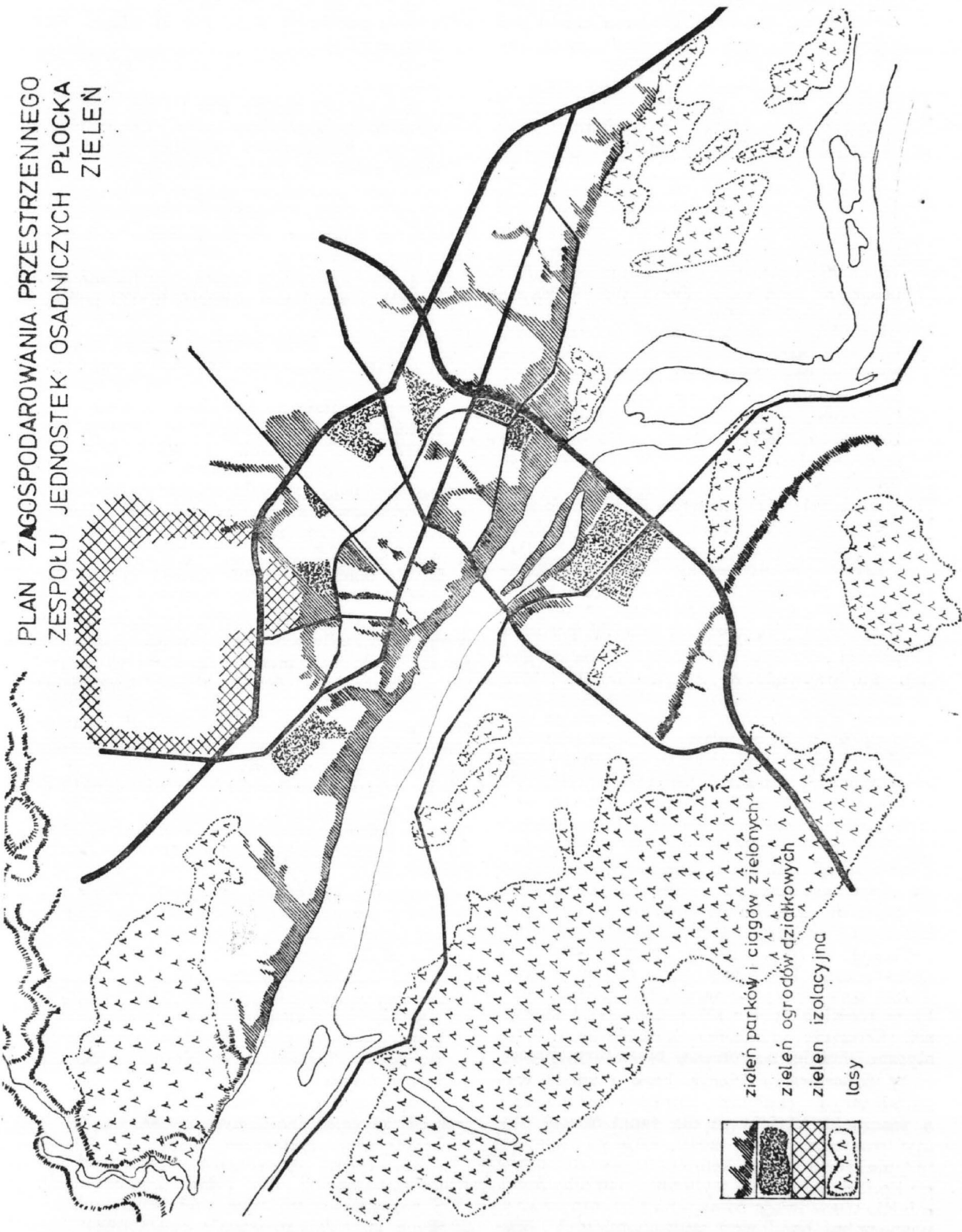
Powszechnie stosowany wzorzec Instytutu Kształtowania Środowiska przewiduje dla większego miasta 4 poziomowy hierarchiczny model obsługi ludności a mianowicie:

I poziom — elementarny — tworzą urządzenia usługowe w których korzysta się codziennie lub b. często. Winny one występować w maksymalnym zbliżeniu do miejsca zamieszkania ludności (r — do 300 m). Ilość ich zależy od stopnia koncentracji mieszkalnictwa. Są to głównie sklepy i kioski ogólnospożywcze, warzywno-owocowe, kioski „Ruch”, podstawowe rzemiosło. Winny być również punkty skupu makulatury, bulelek itp.

Urządzenia te cechuje dekoncentracja w terenie.

II poziom — podstawowy (osiedlowy) tworzą obiekty i urządzenia użytkowane często. Są one zlokalizowane w każdej jednostce strukturalnej (osiedlu). Rodzaj ich, ilość i wielkość uzależniona jest od stanu ludności osiedla, jego funkcji i położenia (zbli-

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
ZESPOŁU JEDNOSTEK OSADNICZYCH PŁOCKA
ZIELEŃ

zielen parków i ciągów zielonych
zielen ogrodów działkowych
zielen izolacyjna
lasy

zenia) w stosunku do innych osiedli, gdyż niektóre z nich mogą być wspólne dla 1—2 osiedli np. szkoły średnie, apteki. Wyodrębnią się usługi podstawowe z pożądaną koncentracją na wspólnej działce a często pod wspólnym dachem w ramach centralnie położonego ośrodka osiedlowego.

Do usług wymagających koncentracji w Ośrodku zalicza się szczególnie obiekty i urządzenia z zakresu administracji osiedlowej, poczty, kultury, handlu, gastronomii i rzemiosła.

Do usług podstawowych realizowanych w zasadzie na wydzielonych działkach — szkoły, przedszkola, żłobki, ewent. przychodnie rejonowe, obsługa gospodarcza osiedla itp. W chwili obecnej tylko nieliczne osiedla posiadają minimalną sieć usług podstawowych skoncentrowanych w ośrodkach typu „dołek” przy ul. Miodowej, czy w pierzejach ulic Śródmieścia i ewentualnie Kobylńskiego czy Tysiąclecia. Większość ośrodków osiedlowych należy dopiero zbudować i to nawet w już istniejących osiedlach jak: Dworcowa, Wyszogrodzka — Górna, Międzytorze itp. oraz w noworealizowanych osiedlach.

III poziom — dzielnicowy tworzą obiekty i urządzenia użytkowane okresowo. Wykazują one wysoką koncentrację i wyższy standard. W przypadku Płocka zrezygnowano z podziału miasta na dzielnice, a więc i odrębnego tworzenia ośrodków poziomu III, łącząc je z urządzeniami IV poziomu.

IV poziom — ogólnomiejski wraz z obsługą ludności województwa tworzą obiekty i urządzenia o najwyższym standardzie, użytkowane sporadycznie. Lokalizuje się je głównie w centrum miasta (Śródmieście) oraz w ośrodku wspomagającym (dla części wschodniej miasta i terenów przyległych) — w Centrum Podolszyc.

W Śródmieściu musi skupić się w odpowiednich zgrupowaniach branżowych i funkcjonalnych cała administracja szczebla wojewódzkiego i ogólnomiejskiego zarówno publiczna jak i społeczna, finansowa, sądowicza, ubezpieczeniowa oraz znaczna część gospodarczej (nie związanej bezpośrednio ze swą działalnością gospodarczą). Także zasadnicze obiekty i urządzenia ogólnomiejskie w zakresie kultury, niektóre socjalne oraz z zakresu poczty i łączności. Wreszcie urządzenia komunalne i turystyczne (hotele, schroniska, biura turystyczne).

W Śródmieściu Płocka brak również wykształconego centrum handlowo-usługowego o znaczeniu właściwym dla rangi miasta (domy towarowe, domy mody, SAM'y, reprezentacyjne restauracje, kombinaty gastronomiczne itp.). Sumarycznie wyliczane potrzeby Śródmieścia uzasadniają co najmniej 2-krotny wzrost powierzchni handlowej, gastronomicznej i rzemieślniczej do 2000 roku.

W programie usługowym ośrodka wspomagającego Śródmieście, który ma być zrealizo-

wany w Centrum Podolszyc przewiduje się budowę:

- domu kultury, biblioteki, klubu Prasy i Książki, kina na 600 miejsc;
- urzędu pocztowo-telek. I i II klasy, filii NBP — PKO;
- przychodni obwodowej, apteki, spółdzielni lekarskiej;
- hotelu na 300 miejsc, filii Orbisu i PTTK;
- kombinatu gastronomicznego, domu towarowego, branżowych sklepów, pawilonów rzemieślniczych itp.

Powyższe zasadnicze obiekty i urządzenia Centrum Podolszyc i znacznie liczniejsze Śródmieścia są właściwe do grupowania w zespołach funkcjonalnych.

Poza nimi występują obiekty ogólnomiejskie wymagające większych samodzielnych działek, jak np.:

- Szpitale — Plan adaptuje szpital miejski w Śródmieściu, ustala rozbudowę woj. szpitala na Winiarach oraz przewiduje budowę nowego szpitala na 600 łóżek na wschodzie.
- Szkoły — Poza adaptacją istniejących obiektów Politechniki i szkół średnich o różnym profilu kształcenia, projektuje się budowę nowych obiektów szkolnych w Podolszycach i w ramach istniejących osiedli, w tym zespołu szkół medycznych w Winiarach.

- Domy opieki (2 nowe obiekty na wschodzie), odpowiednią sieć targowisk itp.

Niezależnie od omówionych ogólnomiejskich usług nieuciążliwych dla ludności projektuje się także ale w ramach wyznaczonych zespołów produkcyjnych (poza osiedlami) także usługi uciążliwe, takie jak: pralnie, łaźnie piekarnie, masarnie, rozlewnie wód, zakłady remontowo-budowlane, stacje obsługi samochodów oraz rzemiosło uciążliwe.

7.5. Usługi „sieciovowe” — infrastruktura techniczna.

a) W zakresie obsługi komunikacyjnej miasta plan przewiduje następujące zasadnicze inwestycje:

- Centralną Magistralę kolejową (CMK);
- Nową przeprawę mostową drogowo-kolejową przez Wisłę;
- Obwodnicę tranzytowo-towarową na północy od osiedli mieszkaniowych;
- Główną oś komunikacyjną w relacji wschód-zachód z wprowadzeniem komunikacji tramwaj — trolejbus (ul. PPR — Gierzyńskiego — Jachowicza — Kobylńskiego — Dobrzyńska);
- Uzupełniającą sieć linii MPK i PKS.

- b) W zakresie sanitarnym ustala się:
- Intensywną rozbudowę ujęć wglębnych i sukcesywne ograniczenie poboru wód powierzchniowych dla celów komunalnych, z pozostawieniem ujęć wód powierzchniowych jako zabezpieczenia awaryjnego;
 - Rozbudowę sieci wodociągowej;
 - Rozbudowę oczyszczalni ścieków w Maszewie oraz budowę nowej oczyszczalni w Po-

placinie wraz z odpowiednią rozbudową sieci kolektorów.

c) Ucieplnienie miasta zostaje rozwiązane alternatywnie bądź z MZRIp lub budowa nowego źródła w rejonie Trzepowa (E2). Dla części południowej miasta (Radziwia) projektuje się kotłownię przy nowym zakładzie mleczarskim.

7.6. W zakresie poprawy warunków środowiska przyrodniczego plan ustala:

- powstrzymanie dostępnymi środkami procesów degradacji środowiska oraz stopniową poprawę standardów dot. czystości powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb;
- zmniejszenie do minimum kolizji pomiędzy pozaprzyrodniczymi elementami planu a komponentami środowiska naturalnego;
- maksymalne wykorzystanie walorów przyrodniczych obszaru a w szczególności kompleksów leśnych, doliny Wisły, rzek i jezior,

terenów zieleni, w ciągły przestrzennie i funkcjonalnie system;

— Zapewnienie właściwych standardów środowiskowych w miejscach pracy, zamieszkania oraz wypoczynku mieszkańców.

Powyższe elementy znalazły swój wyraz w ustaleniach planu szczególnie w układzie przestrzennym miasta. W wprowadzeniu wewnętrznej struktur miejskich zespołów zieleni i ich powiązaniu z istniejącymi ciągami zieleni przyskarpowej. Zaprojektowaniu nowych zespołów wypoczynkowo-sportowych oraz terenów pod pracownicze ogrody działkowe.

Nowy plan stawia trudne zadania, ale cechuje go realizm i umiar. Jego realizacja przewidziana jest poprzez etapowe i roczne plany społeczno-gospodarcze.

Plan stanowi dokument prawny nakazowy zobowiązujący społeczeństwo i zakłady pracy do jego respektowania w interesie każdego z nas i społecznej całości — miasta Płocka.

PRZYPISY

- ¹ B. Czarnecki, *Informacja o utworzeniu Oddziału Wojewódzkiego Towarzystwa Urbanistów Polskich w Płocku*. «Notatki Płockie», 1983, nr 2.
- ² *Ustawa o planowaniu przestrzennym* z 12 lipca 1984 r. Dziennik Ustaw nr 35, poz. 185.
- ³ *Ibidem* — art. 25.
- ⁴ Założenia do planu zagospodarowania przestrzennego m. Płocka opracowane przez Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego w Płocku w czerwcu 1983 r. omówione w artykule B. Czarneckiego. *Możliwości i kierunki rozwoju Płocka*. «Notatki Płockie», 1983, nr 2.
- ⁵ Technoplan — Inwentaryzacja urbanistyczna z 1974 r. — aktualizacja w 1981 r.
- ⁶ Instytut Kształtowania Środowiska — *Założenia rozwoju Kraju* — Warszawa 1982.
- ⁷ Jak przypis 4.
- ⁸ Jak przypis 6.
- ⁹ Jak przypis 6.
- ¹⁰ Wojewódzka Pracownia Urbanistyczna w Warszawie *Ogólny plan zagospodarowania przestrzennego m. Płocka na okres perspektywiczny do 1980 r. opracowany w 1960 r.* Gł. projektant inż. Aleksandra Wrońska.
- ¹¹ Zespół S. Dziewulskiego korzystał z pomocy szeregu wybitnych specjalistów jak prof. J. Paszyński, prof. Siuta i inni.
- ¹² Między innymi zespół IKŚ pod kierunkiem dr S. Motyczynskiego dokonał oceny techniczno-ekonomicznej dla wyboru właściwych wariantów i terenów rozwojowych miasta, a inny zespół kiero-

- wany przez mgr. B. Króla uzupełnił ocenę o warunki niewymierne głównie przyrodnicze.
- ¹³ Model angielski opisany przez dr. A. Jędraszkę — *Plany struktury* — Instytut Urbanistyki i Planowania Przestrzennego Politechniki Warszawskiej — PWN 1981.
- ¹⁴ Jak przypis 4.
- ¹⁵ Pismo Prezydenta m. Płocka. Zagadnienie omówiono w art. B. Czarneckiego — patrz przypis 4.
- ¹⁶ Zespół koreferentów resortu pod przewodnictwem mgr. inż. arch. B. Bańkowskiej.
- ¹⁷ Plan został zatwierdzony Uchwałą Nr 23/IV/84 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Płocku z dnia 28 XII 1984 r.
Zespół autorski: A. Krymowa, B. Czarnecki, L. Sokołowska, M. Rutecka, P. Malinowski, E. Rutkowska, C. Korgul, P. Piosik, S. Żurański.
Zespół konsultacyjny: Z. Sokołowski, A. Wrońska, A. Dobrucki, B. Król, H. Toboła.
- ¹⁸ Zarządzenie Wojewody Płockiego Nr 7/83 z dnia 6 I 1983 r. przewiduje lokalizację budownictwa jednorodzinnego dla ludności nierolniczej związanej pracą z miastem w następujących wsiach: Biała, Brwilno, Siecień, Brudzeń Duży, Proboszczewice, Bielsk, Rogozino, Radzanowo, Słupno, Mieszewo Murowane, Góry, Ciechomice, Longinus, Górki Dobrzyńskie i Grabie Nowe.
- ¹⁹ Termin popularny wprowadzamy dla całego wachlarza usług z wyjątkiem infrastruktury technicznej (usługi sieciowe).

